

Po kňazskej vysviacke a návrate na Slovensko, na Miletičovu ulicu v Bratislave, Titusove štúdiá neskončili. V tom čase, teda v 40. tých rokoch 20. stor. bolo saleziánom zverené Rímskokatolícke biskupské slovenské gymnázium v Trnave. Don Jozef Bokor, ktorý bol v roku 1940 inšpektorom saleziánov, presvedčil dona Titusa, aby išiel študovať chémiu a prírodopis, že ich bude potom vyučovať na tomto gymnáziu. A tak don Titus začal od 1. októbra 1940 študovať chémiu a prírodopis na Slovenskej univerzite na Prírodovedeckej fakulte v Bratislave. Dňa 15. decembra 1944 úspešne urobil I. štátnu skúšku z prírodopisu a 14. decembra 1948 úspešne urobil II. štátnu skúšku z chémie, čím ukončil štúdium na fakulte. 1. júla 1941 bol don Titus ustanovený za kaplána v Bratislave – Tehelnom poli alebo na Miletičovej ulici. Mama Agnesa si myslela, že keď je v Bratislave, tak bude viac doma aj vo Vajnoroch. No don Titus bol však zanepoždnený svojím povolaním. A preto, ako správna mama, mu vždy pri návštevách vytýkala, že ho tak málo vidí. 1. novembra 1943 bol don Titus preložený do Trnavy, na spomínané gymnázium, ktoré mali na starosti saleziáni. Býval tu na internáte gymnázia. Vyučoval tu predmety matematiku, fyziku a chémiu. Augustín Krivosudský, odchovanec tohto gymnázia, takto spomína na dona Titusa: „Don Titus bol mimoriadne kamarátsky, úprimný, tichý, skromný, láskavý a pozorný k chovancom. Keď bolo treba, bol rozhodný a rýchlo konal, pričom vedel byť aj tvrdý, nekompromisný a prísny, čím si medzi chovancami získal veľký rešpekt. Jeho žiarivý a úprimný úsmev bol pre nás veľkou vzpruhou a prezrádzal, že jeho príhovor bude vtipný a navodí veselú atmosféru. Keď pred nás predstúpil s vážnou tvárou a 2-3krát si na nose posunul okuliare, vedeli sme, že jeho príhovor bude veľmi tvrdý až ohnivý. Z jeho úst to boli naozaj vždy pravé otcovské slová. Bol neprestajne v pohybe. Často chodil po chodbe a modlil sa breviár alebo študoval.“ Medzi saleziánmi mal veľa priateľov, lebo bol ochotný pomôcť každému, kto pomoc potreboval. Dokumentuje to aj udalosť, keď jeden spolubrat dostal za úlohu viesť ako dirigent orchester klerikov, hoci to v živote nerobil. Niektorí starší bratia, keď ho videli ako diriguje, s úsmevom hovorili, že ich vraj nediriguje, ale tancuje, ako mu hrajú. Titus podišiel k nemu a bratsky ho povzbudil: „Neznehucuj sa. Zajtra pôjdeme k Urbancovi, dirigentovi vojenskej kapely. Je to môj známy. On ťa zacvičí.“ Spolubrat mu bol vďačný a s ním aj klerici, lebo potom sa už z nich nesmiali. Titusova láska k blížnemu sa prejavovala aj vo chvíľach, keď ho to mohlo stáť život. Don Šipkovský spomína: „Stalo sa to počas vojny. V podvečer som šiel po čosi do divadla. Na balkóne som zazrel muža, ktorý tam fajčil. Ako ma zbadal, schoval sa za dverami balkóna neobývaného traktu. Hoci som veľa pracoval v divadle ako asistent, nikdy som za týmito dverami nebol. Priznal som sa spolubratom, čo som videl. Povedali mi, že to bol mladý Žid, ktorého tam skrýva don Titus a stará sa oňho. Zároveň ma upozornili, aby som pred nikým o tom ani nemukol. Ako sa to skrývanie skončilo, neviem.“ Po vojne v roku 1945 sa dostali k moci komunisti, ktorí hneď začali bojovať proti Cirkvi. Už koncom II. svetovej vojny v Košickom vládnom programe z 5. apríla 1945 boli naznačené predstavy komunistov o pozícii Cirkvi v budúcom Československu. Jednou z prvých aktivít bola snaha oddeliť Cirkev od civilného života. V roku 1946 ministerstvo školstva odobralo saleziánom biskupské gymnázium v Trnave a za riaditeľa dosadilo komunistu Mikuláša Gašparíka. Po nástupe do funkcie prísne zakázal študentom nosiť krížiky. Profesor Augustín Bakoš ostro protestoval proti tomuto zákazu. Saleziáni napriek tomu verili, že im bude gymnázium po nejakom čase vrátené, preto ostali v ňom vyučovať. Jedného dňa, keď prišli do školy, zistili, že niekto zvesil v škole zo stien všetky kríže. Dozvedeli sa, že to prikázal riaditeľ školy. Študenti, profesori, rodičia aj obyvatelia Trnavy protestovali proti tomuto počínaniu. Don Titus verejne vyjadril v zborovni svoj nesúhlas s takýmto príkazom. Žiaci odišli po vyučovaní rozhorčení domov. Spomínaný profesor Bakoš večer 7. februára 1946 požiadal o pomoc dona Titusa. Spolu pohľadali zvesené kríže a so študentom Williamom Schmidtom, ktorého zavolať don Titus, ich opäť zavesili v triedach a v zborovni. Študenti boli na druhý deň milo prekvapení, ale

riaditeľ, ktorý to zistil 9. februára, mal iný názor. Zavolať si hneď školníka, ktorému prikázal kríže opäť zavesiť. Študenti v triedach kričali, ostro protestovali a robili verejné demonštrácie. Don Titus a prof. Bakoš, ktorých mali študenti veľmi radi, ich s problémami upokojili a požiadali, aby zachovali poriadok a pokoj, kým sa vec nevyrieši a kríže sa nevrátia do tried. Dôsledkom takéhoto počínania bolo okamžité prepustenie dona Titusa a Bakoša zo školy. Don Titus prestal byť stredoškolským profesorom. Neskôr boli v gymnáziu zavesené malé kríže, nie pôvodne veľké, ale dona Titusa s Bakošom už neprijali naspäť do gymnázia ako profesorov. Verejnosť sa od študentov dozvedela o postoji a počínaní dona Titusa. Za tento postoj dostal veľa ďakovných listov. Keď prišiel Titus domov k rodičom, mama už z Katolíckych novín vedela o zvesovaní krížov na gymnáziu v Trnave a opýtala sa ho, prečo to robili a prečo ich on dával späť. Don Titus odpovedal: „Mamička, som služobník Krista a ja ho nemám mať na svojom pôsobisku? Potom na tej škole nemám čo robiť.“ V tom čase vznikol v Trnave z bývalého bohosloveckého seminára Saleziánsky ústav a otec Titus tam bol ustanovený v rokoch 1946 – 1947 za školského radcu. Zároveň navštevoval aj klerikov v Hodoch pri Galante. Ako školský radca mával pre klerikov sväté omše a večerné slovko. V rokoch 1947 – 1949 bol don Titus katechetom. 12. mája 1948 mu zomiera matka Agnesa. Po prevrate vo februári 1948 začali komunisti nemilosrdný protináboženský boj. Najväčší tlak smeroval proti katolíckej mládeži, o ktorej si mysleli, že bude ľahkou korisťou. Saleziáni, ktorí pracovali s mladými chlapcami, sa stali najprensledovanejšou zložkou Cirkvi. Spoločnosť saleziánov utrpela prvý veľký úder v máji 1949, keď im boli odňaté ústavy v Trnave, v Michalovciach, v Žiline a v Komárne. Chlapcov z týchto ústavov premiestnili do ústavov, ktoré im ešte ostali. Deň pred likvidáciou ústavu v Trnave don Titus tajne zorganizoval uschovanie kalichov a monštrancii do rodín študentov. Súčasne organizoval odnesenie a uschovanie nakúpených školských potrieb. Milicionári ho pri tom prichytili, vynadali mu a zakázali odnieť školské potreby z budovy. V priebehu roku 1949 polícia ešte obsadila polovicu miestností saleziánskeho ústavu na Miletičovej ulici v Bratislave. A v Bratislave – Trnávke im zhabala ihrisko. Don Titus musel opustiť znovu svoje miesto. 20. mája 1949 išiel na faru do Šaštína, kde bol mesiac kaplánom. Potom ho don Bokor dočasne premiestnil do Saleziánskeho ústavu v Bratislave. Od 5. septembra 1949 začal pôsobiť ako duchovný v Štátnej nemocnici v Prievoze sestričkám z Kongregácie dcér sv. Františka Assiského, ktorým slúžil sv. omše. Súčasne ako katechéta vyučoval náboženstvo v Štátnej strednej škole v Prievoze. V tom čase išiel don Bokor k biskupovi Lazíkovi a požiadal ho, aby prideliť dona Titusa ako kaplána do Šenkvic, v okrese Pezinok, na faru, kde bol farárom Alfonz Paulen. Tým, že bol na fare v Šenkviciach, ho Božia prozreteľnosť uchránila od udalosti barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950. Saleziánske ústavy v Hodoch pri Galante a v Hronskom Svätom Beňadiku, kde boli novici, vo Svätom Kríži nad Hronom, kde študovali bohoslovci a v Šaštíne, kde boli klerici pedagogického seminára, 15. marca 1950 zoštátnili. Do týchto ústavov boli dosadení dvaja štátni zmocnenci, jeden politický na komunistickú prevýchovu chlapcov, druhý hospodársky na prevzatie majetku a riadenie ústavu po hospodárskej stránke. V skutočnosti sa ale zmocnenci o nič nestarali, prišli iba ako nasadení agenti naštudovať a urobiť plán každého ústavu, aby mali prehľad koľko má vchodov, dverí, schodísk, kadiaľ sa ide na vežu, ako sú ubytovaní a opísali si zoznam ubytovaných. Cez deň 13. apríla opustili štátni zmocnenci všetky rehoľné ústavy. Do obcí, v ktorých ústavoch bývali rehoľníci, v priebehu dňa prišlo niekoľko desiatok ozbrojených policajtov a vojakov, ale inak bol v obciach pokoj. Večer si rehoľníci ľahli spať. Niekoľko minút po polnoci prepadla armáda s políciou, milicionármi a členmi ŠtB všetky rehoľné ústavy na Slovensku a obsadila ich pod zámienkou, že v nich hľadajú zbrane. Ktoré však nenašli... Saleziánov z celého Slovenska zhromaždili do jediného ústavu v Šaštíne – bolo ich tam približne tristo. Tento ústav bol stále obsadený ozbrojencami. Dňa 15. apríla dostali

rehoľníci prvú ponuku. Kňazov nútili, aby vystúpili z rehole a odišli do civilného života. Šaštín však bol len medzizastávkou. Ďalší úder prišiel v noci z 24. na 25. apríla. Dostali 15 minút na zbalenie vecí a nastúpenie do autobusov. Po dlhej a namáhavej ceste dovezli saleziánskych rehoľníkov do Podolínca. Takmer všetky rehoľné domy boli zrušené a rehoľníci odvlečení do tzv. sústredovacích táborov. Svojou podstatou sa časom zmenili na tábory podobné koncentračným táborom, boli obohnané ostnatým plotom, na rohoch so strážnymi vežami, s ozbrojenou strážou. Počas týchto udalostí don Titus pôsobil v Šenkviaciach. No trápilo ho pomyslenie, čo je so spolubratmi, a rozmýšľal, ako by im pomohol. V Šenkviaciach pomáhal farárovi Alfonzovi Paulenovi. Svojím ľudským prístupom si získal dôveru miestnych farníkov, o čom svedčí aj jedna udalosť. Jedna pani zo Šenkviac vyvolávala ducha svojej matky, ktorá jej zomrela, keď bola ešte malá a ona sa s tým nevedela zmieriť. Žena nadviazala kontakt so špiritistami a požiadala ich o radu, ako má nadviazať kontakt s duchmi zosnulých. Stalo sa však niečo, čo nepredpokladala. Namiesto ducha jej mamy prišiel ku nej úplne iný duch. Správal sa k nej veľmi zle. Povedal jej, kto je, ako zomrel a začal ju prenasledovať. Prejavovalo sa to najmä vtedy, keď chcela ísť do kostola. Pri schodoch vedúcich do kostola videla po stranách stáť dvoch obrovských psov. Keď chcela na schodoch urobiť krok a vojsť do kostola, tieto psy zúrivo štekali a útočili na ňu. Keď vychádzala z kostola, opäť na ňu útočili. Veľmi sa bála. Nevedela sa zbaviť tohto ducha a po psychickej stránke veľmi trpela. Vyhľadala dona Titusa, priznala sa mu, čo urobila, povedala mu o svojich problémoch a poprosila ho o pomoc. Don Titus jej pomohol zbaviť sa tohto zlého ducha. Od 6. októbra 1949 vyučoval náboženstvo na meštianskej a ľudovej škole v Šenkviaciach. Žiaci sa tešili na každú hodinu s ním. Bol príjemný, vedel si ich získať a vedel ich upútať svojím spôsobom vyučovania. Naučil ich mnohé modlitby. V zime sa chodil s deťmi sánkovať a korčuľovať. Na konci školského roka v roku 1950 zorganizovali v Šenkviaciach výlet do Tatier. Don Titus im povedal, že by chcel ísť s nimi. S radosťou ho zobrali. V Tatrách sa však od nich oddelil a išiel za svojimi bratmi do Podolínca, kde sa s niektorými stretol. Pri tejto návšteve povzbudzoval svojich spolubratov a vyzýval ich k trpezlivosti, že Panna Mária Pomocnica ich nenechá v tomto trápení bez pomoci. Viackrát takto navštívil svojich spolubratov. Hneď po likvidácii ústavov sa začal don Titus zaoberať myšlienkou, ako pomôcť klerikom a bohoslovcom. Začal sa zaoberať myšlienkou ilegálne odviesť mladých spolubratov a bohoslovcov do Turína, aby mohli dokončiť začaté štúdium. V apríli 1950 navštívil dona Františka Revesa na fare v Brodskom a podelil sa s ním o svoju myšlienku. Spolu sa išli pozrieť k rieke Morave na miesta, kde sa začínalo hraničné pásmo. Reves vedel od miestnych obyvateľov, že v lete a na jeseň sa dá prebrodiť na brodoch. Keďže nemali žiadne skúsenosti z ilegálnych prechodov hraníc, dohodli sa, že budú hľadať prevádzačov. Vo večerných hodinách 2. júla 1950 navštívil Titusa na fare v Šenkviaciach don Ernest Macák. Don Macák vtedy ušiel z Podolínca. Potom bol držaný vo vyšetrovacej väzbe a na psychiatrii 2 roky a 7 mesiacov, v roku 1968 emigroval do Talianska, kde pôsobil ako riaditeľ slovenských saleziánov v Slovenskom ústave Cyrila a Metoda, neskôr ako riaditeľ slovenských saleziánov vo Švajčiarsku a ako provinciál na Slovensku. Don Macák tiež prišiel s naliehavou myšlienkou odviesť nedoštudovaných klerikov do zahraničia, kde doštudujú, a keď to bude možné, vrátia sa ako hotoví kňazi na Slovensko. Musia mať však spoľahlivého a odvážneho vodcu, ktorý to bude všetko organizovať. Ak však niekoho pri tom chytia, zatvoria ho do väzenia. Toto riziko bude stáť za to len vtedy, ak by mali spoľahlivých a skúsených prevádzačov. Don Macák poznal jedného ešte zo svojho pobytu vo Vysokej na Morave. Ako vodca sa mu zdal najschopnejší na túto úlohu don Titus. Je rozumný, obetavý, húževnatý, vyznačuje sa rozumnou odvahou, má zmysel pre dobrodružstvo a hlavne, vie mlčať. Má zmysel pre zodpovednosť a vie byť aj veselý, čím môže povzbudiť bratov v kritických chvíľach. Teda don Macák navrhol Titusovi, aby on odvádzal do zahraničia

nedoštudovaných klerikov. Keď mu don Macák povedal, že ho napojí na jedného spoľahlivého a skúseného prevádzča, don Titus hneď súhlasil. Našiel, čo vyše dva mesiace hľadal – prevádzča. Považoval to za Božiu prozreteľnosť. Don Titus iba povedal: „Dobre. Porozprávam sa s pánom farárom Paulenom, aby som mohol odísť.“ Na druhý deň išli don Titus a don Macák do Borského Svätého Mikuláša, k obuvníkovi Baňovičovi, u ktorého občas býval prevádzča Jozef Macek, prezývaný Veľký Jozef, ktorý bol jedným z najskúsenejších prevádzčov. Macek tam nebol, no s Baňovičom sa dohodli, že upovedomí Titusa v Šenkviaciach, keď sa Macek vráti domov. Don Titus sa stal organizátorom veľmi riskantnej a nebezpečnej, v tom čase protištátnej činnosti. Od tohto okamihu začal pripravovať prvý prechod cez hranice. Musel si rozmyslieť, kto bol kde deportovaný, koho osloví s ponukou na odchod do zahraničia. Cesta do talianskeho Turína povedie cez Rakúsko. Musel zvoliť správnu trasu nielen na bezpečný prechod cez hranice medzi Rakúskom a Československom cez rieku Moravu, ale aj na bezpečný prechod celým rakúskym územím, až do Talianska. Po prekročení československo-rakúskej hranice vstúpia do sovietskej zóny. Takmer na konci cesty ich bude čakať veľmi náročný prechod cez Alpy na rakúsko-talianskych hraniciach. Začal nadväzovať kontakty so spolubratmi, ktorých plánoval odviesť. Z bezpečnostných dôvodov sa to usiloval robiť osobne alebo pomocou spoľahlivých prostredníkov. Mladých spolubratov navštevoval v Kostolnej a aj na Priehrade mládeže, kde boli premiestnení z Podolína. Bolo to v jeden daždivý deň, koncom júla alebo začiatkom augusta 1950, keď ich navštívil na pracovisku na Priehrade mládeže. Počas práce prešiel po pontónovom moste oblečený do rovnakého tmavého gumeného plášt'a a gumených čižiem, aké používali aj oni na pracovisku. Iba kapucňu mal viac stiahnutú na oči. Keď prišiel k nim, nadvihol si trochu kapucňu a vtedy ho spoznali. Vyzval ich, aby na sebe nedali poznať, že ich prišiel niekto navštíviť a že sa stretnú na ubytovni. Po skončení práce došiel k nim a povedal im, aby nestrácali nádej, že na nich myslia a pripravujú pre nich riešenie tohto neželaného stavu. Záležalo mu na pribúdaní nových povolání. Dodával im odvahu v ich situácii a snažil sa ich povzbudiť a trochu rozveseliť. Okrem iného im povedal: „Buďte pokojní! Pripravujeme riešenia vašej situácie. Keď bude treba, dozviete sa ďalšie informácie a povieme vám viac.“ Potom im naznačil, že sa pripravuje možnosť odchodu na bezpečné miesto, aby mohli dokončiť začaté štúdiá teológie. Hneď vedeli, že hovorí o Taliansku, kde bola vysoká škola pre saleziánov. Pri týchto návštevách klerikov a bohoslovcov vyspovedal, odslúžil im sväté omše. Klerici Pavol Tuna a Jozef Sersen mu pri jednej návšteve zložili druhé dočasné sľuby s platnosťou na jeden rok.